

Nr 87.

Av herr Wavrinsky, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om skyddskoppypning.

Det är obestriddigt, att det förslag till lag om skyddskoppypning, som innehålles i Kungl. Maj:ts proposition nr 78 till årets riksdag, i flera avseenden betecknar ett framsteg i förhållande till 1853 års ännu gällande vaccinationsreglemente och därför så till vida bör hälsas med tillfredsställelse.

Men denna tillfredsställelse minskas i betydlig grad när man erfar att Kungl. Maj:t icke funnit skäl att i ringaste mån tillmötesgå det med ständigt växande omfång och intensitet framträdande och, som det synes mig, på goda grunder stödda kravet på det allmänna vaccinationstvängets upphävande och ersättande med framför allt föreskrifter och anordningar för sträng isolering och desinfektion i nödig utsträckning för att möta faran vid inträffande sjukdomsfall eller misstanke om smitta.

I statsrådsprotokollet för den 12 mars 1915 åberopas som stöd för tvångets icke blott bibehållande utan *utsträckning*, vilket senare riksdagen hittills mycket bestämt motsatt sig, att frågan, huruvida folkvaccineringen är ett nödvändigt medel i kampen mot smittkopporna nära nog enhälligt av landets medicinska läroanstalter och myndigheter samt läkarekår^{*)} besvarats med ja samt att utlandets erfarenheter och lagstiftning i alldeles övervägande grad gå i samma riktning.

Det är ju också en imponerande sammanhållning på auktoritativt håll som härmed får uttryck. Att en sådan enighet måste väga tungt inför dem som skola träffa ett avgörande är mycket naturligt. Men är det manne icke en ganska vanlig, för att icke säga naturlig företeelse, att en kår av yrkesmän såväl som kammarlärdé — låt vara med de allra största förtjänster för övrigt — så fastnat i en föreställning som byggts på en gång rådande förhållanden, att den länge blir otillgänglig för all kritik, ehuru tiderna förändrats.

*) Dock endast 940 läkare av omkring 1600 — 60 %.

Har verkligen vid den nu av medicinalstyrelsen verkställda »allsidiga» utredningen oppositionen blivit tillbörligt hörd och respekterad? Ha anhängarna av det allmänna tvångets upphävande och anhängarna av dess bibehållande mötts inför samma så vitt möjligt *opartiska* forum, vilket väl riksdagen avsåg med sin skrivelse i ämnet? I båda kamrarna betonades *starkt* vid beslutets fattande, att utredningen måste bli verkligt allsidig och opartisk. Hade det icke varit en väl behövlig styrka hos detta nu föreliggande förslag till tvångets fastslående och utsträckning, vilket möter så växande och intensivt motstånd ur alla samhällslager, att de misstag, vartill motståndarna till den föreslagna lagen måhända göra sig skyldiga vid sitt bedömande, blivit tydligt och övertygande ådagalagda, att dessa *motståndare i god tro* så att säga *slagits med sina egna vapen* av den starka, kompakta majoriteten av fackmän. Om en mening, som den oppositionen i detta fall förfäktar, i en angelägenhet som så djupt ingriper på familjelivets ömtaligaste, känsligaste område som denna gör — om denna mening ringaktande och ensidigt behandlas såsom obehörig och fostrad av villfarelse, utan att obehörigheten och villfarelsen fullt och opartiskt ådagaläggas, så grundlägges därigenom naturligen i ännu högre grad misstro och ovilja i stor utsträckning mot lagen.

»Den viktigaste huvudfrågan är givetvis, om den obligatoriska vaccineringen av hela nationen under barndomen bör bibehållas eller ej. Vid bedömandet härav måste man till en början göra klart för sig, att ett jakande svar på denna fråga visserligen icke följer som ett korrollarium till uppfattningen om att vaccinationen lämnar ett visst individuellt skydd mot smittkopporna.

Man måste också lämna klara bevis för att smittkopporna utgöra en stor fara för samhället och att den obligatoriska vaccineringen av hela nationen i barndomen är ett effektivt och för samhället outhärligt skydd mot denna fara. Jag kan icke finna, att i betänkandet tillräckliga skäl förebragts för en sådan uppfattning». Så uttalar sig en så erkänt i dessa frågor omdömesgill fackman som professor I. Holmgren vid Karolinska Medicokirurgiska institutet*). Och de läkare och fysiologer som med honom instämma eller stå tveksamma äro långt flera än de som djärvas framträda och klarlägga sin från majoritetens avvikande uppfattning.

Stode endast lekmän på den ena sidan och fackmän på den andra, vore det ju en betänklig svaghet för de förras position. Men så är alls icke förhållandet som vi se. I alla länder, där denna kamp för och emot

*) Andre överläkare vid Serafimerlasarettet i Stockholm.

det allmänna vaccinationstvånget föres, stå också läkare på oppositionens sida, mot det allmänna tvånget, och därtill läkare, vilkas kompetens att bedöma denna fråga ej kan jävas. I Italien har ju ej mindre än 215 läkare uppträtt offentligt mot vaccinationen.

Man frågar sig ovillkorligen: varför dessa allmänna tvångsåtgärder av för så många motbjudande och upprörande art mot en enda infektionssjukdom, som icke längre hotar på nära håll och som i vanliga fall förlorat sin epidemiska karaktär i vår tid med andra och bättre försvarsmedel mot sjukdomen än förr? Skulle man fortsätta med allmän tvångsbehandling av liknande slag i fråga om varje infektionssjukdom, som toge en större utbredning, och sedan fortsätta därmed sedan sjukdomen i landet kvävts och faran av smitta reducerats till ett minimum, så skulle väl detta slags hälsovård beröva nationen dess bästa livskraft och verka mera ödesdigert än själva sjukdomarna, mot vilka man vill skydda sig.

Vad man har skäl att vänta är:

energiskt vidtagna hälsovårdsåtgärder, vilka äro egnade att till det yttersta tillvarataga och utveckla barnens naturliga krafter alltifrån — ja, redan före födelsen, så att det uppväxande släktet — blir allt mäktigare att motstå de osunda och ogynnsamma inflytelser, vilka ej kunna undgås;

en allmän och grundlig vägledning i och fostran till enskild hälsovård samt systematiskt vidtagna anstalter för att vid hotande fara för utbredning av smittosam sjukdom de såsom smittobärare misstänkta och de sjuke må kunna isoleras, deras smittoförande tillhörigheter desinficeras och vaccination tillgripas endast i den utsträckning, som av faran i varje fall oeftergivligt påkallas.

Nu utsätter man i första hand *de motståndssvaga barnen över lag* och *ytterligare ynglingarna*, nationens dyrbaraste egendom, för den konstaterade faran av ett ympgift, medan, med de skyddsmedel, som numera stå till buds, i varje fall *endast ett fåtal* personer behöva utsättas för smitta av det farligare koppgiftet. När härtill kommer att ympningen sker endast *en gång* allmänna och i regeln upprepas endast för värnpliktige och sjukvårdare under det att koppornas skyddande förmåga anses räcka endast 7 till 10 år, varigenom nationens stora flertal är på detta sätt oskyddat, och att ympningen visst icke utgör något absolut skydd mot kopporna, så må man ej undra på att en häftig gensaga mot den allmänna tvångsvaccineringen av barn reses från föräldrars och barnens målsmäns sida.

Man anmärker från vederbörande myndigheters sida att allmänna skyddsanordningar för isolering och internering m. m. dyl. i den utsträckning som skulle behövas, om tvångsvaccineringen eftergäves, bli alltför dyrbara. Det beror på hur omtänksamt dessa anordningar planeras och utförs. Flyttbara sjukbaracker på centrala platser kunna på järnväg, ångbåt eller lastautomobiler sändas till vilken hotad plats som helst och en rörlig kår av sjukvårdare kan hastigt mobiliseras för varje fall till hjälp åt hotade kommuner, om så påfordras.

I nära anslutning till professor I. Holmgrens i Karolinska institutets lärarekollegium avgivna yttrande i fråga, återgivet i statsrådsprotokollet över detta ärende sidorna 36—39 och återopande motiveringen för min motion nr 5 i andra kammaren år 1908 finner jag, att Kungl. Maj:ts förslag till lag om skyddskoppypmpning i sin nuvarande omfattning ej bör bifallas.

Den engelska lagstiftningen ger anvisning om, hur humanitetens krav kan tillfredsställas även om vaccinering som regel kvarstår.

På det att den engelska s. k. samvetsklausulen må inom utskottet komma till allvarlig prövning upptager jag härmed densamma såsom det minsta krav som från tvångsvaccinationens motståndares sida framställles, så länge icke behovet av allmän tvångsvaccinering blivit allsidigt och fullt opartiskt prövat och dess nödvändighet ådagalagd.

Den engelska förordningen av år 1907, som reglerar förfarandet för att vinna frihet från vaccinering, bestämmer, att föräldrar endast ha att inför fredsdomare (eller annan behörig) inom fyra månader efter barnets födelse under edlig förpliktelse avgiva en helt kort skriftlig förklaring därom, att de äro övertygade om vaccinationens skadlighet för barnets hälsa, och att inom sju dagar därefter insända förklaringen till distriktets vaccinationsföreståndare.

En anordning i nära överensstämmelse härmed men lämpad efter våra förhållanden torde vara väl förtjänt av särskilda utskottets övervägande. Till utskottets förfogande överlämnar jag för belysning av detta ämne ett exemplar av: Royal Commission on vaccination. Report of the Dissentient commissioners. With extracts from the final report of the commission, 1901.

England, som före 1898 hade stränga tvångslagar och delvis omvaccinering, har, sedan tvånget avlöstes av den nya akten 1907, oaktat den stora smittofara, för vilken detta land på grund av sin oerhört starka och omfattande handelstrafik är utsatt, att uppvisa en *avsevärt mindre* dödlighet i koppor på miljon innevånare än Tyskland med sitt ytterligt stränga vaccinationstvång.

Det är anmärkningsvärt, att det i England för närvarande lär finnas omkring 3 miljoner ovaccinerade barn utan att detta förhållande föranlett någon åtgärd till inskränkning i den medgivna friheten från vaccinering.

På grund av vad här anförts hemställer jag vördsamt,

att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till lag om skyddskoppymning; men tillika hos Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag i samma syfte — skydd mot koppsmitta — i vilket alla bestämmelser om allmän tvångsvaccinering utgå och i stället det yttre skyddet beredes genom föreskrifter och anordningar för effektiv karantäninternering eller isolering av misstänkta smittobärare och sjuke samt desinfektion av deras smittoförande tillhörigheter — för vilket ändamål flyttbara sjukbaracker anskaffas och förvaras på centrala platser och sjukvårdarekårer göras mobiliserbara för inträffande fall av smitta — samt vaccinering endast i den utsträckning som i varje fall av farans omfång oeftergivligt betingas;

eller, om detta ej kan medgivas, *att* sådan inskränkning i vaccinationstvånget införes som avses med den ovan åberopade engelska vaccinationsakten av 1907.

Stockholm den 19 april 1915.

Edvard Wavrinsky.
